

DE BAZUIN

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 18 Juli 1902.

Dag. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd dat gij moont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis moest zijn?

Toel II : 1a, „Blaas de Bazuin”

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

KRIMPEN a/d LEK, 9 Juli 1902. Heden werden wij ver-
ontrust door het bericht, dat onze Leeraar N. P. Littoij een
beroep ontving van de Geref. Gemeente te Harmelen. Schenke
vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van
1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

Namens den Kerkeraad,
A. W. DE GRAAFF, Scriba.

NOORDWIJK AAN ZEE, 12 Juli 1902. Hedenmiddag
ontvingen wij het verblijdend bericht, dat de WelEw. Heer
Ds. R. W. de Jong te Terneuzen de roeping naar onze Ge-
meente wensch op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
C. PASSCHIER, Scriba.

KOCKENGEM, 13 Juli 1902. Tot onze blijdschap mocht
de Gemeente hedenmorgen vernemen, dat onze geachte Leeraar
Ds. A. J. Mulder ook ditmaal voor de roeping naar de Geref.
Kerk te Hendrik-Ido-Ambacht heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
A. HOOGENDOORN, Scriba.

SPIJKENISSE, 13 Juli 1902. Alhier is beroepen Ds. G.
Wiersma te Sleen.

P. GELDTFELDER, Scriba.

ONSTWEDDE, 14 Juli 1902. Gisteren was het voor onze
Gemeente een blijde dag. Na een vacature van een jaar werd
de naar ons overgekomen Leeraar, de WelEw. Heer Ds. R.
Brouwer van Oud-Loosdrecht, bevestigd tot onze Herder en
Leeraar door Z.Ew's. broeder Ds. H. Brouwer te Lutjegast, die
tot tekst had gekozen Jes. 62:6:7. Des namiddags verbond
zich Z.Ew. aan de Gemeente met de woorden uit Ef. 4:12.
Nadat Z.Ew. was toegesproken namens den Kerkeraad door
een der onderlingen, werd den Leeraar toegezongen Ps. 134:3.
In beide beurten, was een talrijke menigte opgekomen.

Geve de Heere, dat na dezen Z.Ew.'s eerste werk-
zaamheden bij den voortgang ons nog vele zegeningen mogen
toevloeden. Dit is de wensch van Kerkeraad en Gemeente.

Namens den Kerkeraad,
F. B. HALM.

CLASSEN.

De Classis Arnhem der Geref. Kerken heeft in
hare vergadering van 9 April 1902 besloten de aan-
dacht te vestigen op het feit, dat er eenige Kerken
in het Buitenland zijn, die in rechtstreeksch verband
met de Geref. Kerken in Nederland leven, (zoals
Brussel, Duisburg enz.), en dat deze Kerken er dien-
tegevolge recht op hebben alle stukken, concepten,
acten enz. te ontvangen, die aan de Kerkeraaden in
het Vaderland worden toegezonden.

Op last der Classis voornoemd,
J. E. GOUDAPPEL, h. t. Scriba.

Classis Coevorden.

Vergadering D. V. op Woensdag 6 Aug. e. k. te
Nieuw-Amsterdam.

Aanvang 's morgens negen uur.

Namens voornoemde Classis,
R. HULS, corresp.

Nieuw-Amsterdam,
14 Juli 1902.

D. V. Donderdag 7 Aug. Class. Verg. te Edam.
Aanvang v. m. 10 uur. Punten v. b. Agendum tegen
26 Juli te zenden aan den ondergetekende

M. v. D. MAST.

Edam, 9 Juli '02.

ONTVANGSTEN.

Schiermonnikoog.

De Heere zond nog voor deze zwakke Kerk als volgt: van
L. v. d. Bij f 1 van de Diaconie te Dokkum, J. K. te Drachten
f 1, Ds. Nieborg gevonden in het kerkzakje te Burum f 1,
Ds. S. Tromp gevonden in het kerkzakje te Raard f 1.50, J.
E. Glas gevonden in de collecte te Broek op Langendijk f 2.47.
Br. en Z., ontvangt onzen hartelijken dank De Heere vergelde

u deze weldaad, aan een arme Kerk bezeeven. Wie helpt verder?
Namens den Kerkeraad,
R. F. KUIPER.

Schiermonnikoog, 8 Juli 1902.

Inw. Zending en Bijbelesp.
in N.-Brab. en Limb.

Met hartelijken dank ontvangen:
Uit de Zendingbus v. d. Zondagschool „Obadja” te
's Bosch f 10,—
De helft v. d. Zendingbus van A. Strating te
Zwartsluis f 4,—
Extra collecte Geref. Kerk te Veen f 3.17½
Collecte te Middelburg f 39.29
Collecte te Wolfertsdijk f 30.51
Van de Geref. Kerk te Dieren f 3.60
Van N. N. te Aals f 2.50
Extra collecte te Klundert f 30.38
Extra collecte te Almkerk f 17.58
Extra collecte te Andel f 18.87½
Van J. B. te Z. bij Assen (door E. Greving) f 2.50
Extra collecte te Vrijh.-Cap. f 8.14
Van een zuster der Gem. (door Ds. J. Op 't Holt
te Bolsward) f 2.50
Extra collecte te Gendern f 11,—
Uit het Zendingbusje v. d. Geref. J.-V. „Samuel”
te Almkerk f 2.47
Extra collecte te Zevenbergen f 34.72
Extra collecte te Meeuwen f 7,—
Extra collecte te 's-Hertogenbosch f 29.04

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, penningm.

Raamsdonk, 8 Juli 1902.

Kas voor hulphelp. Kerken in
Overijssel.

Van de Kerk v. Nieuw-Leusen coll. 1901/2 f 5.01

SCHIPS, v. d. M., penningm.

Deventer, 15 Juli 1902.

Zending o. Heid. & Moh.

Door Mij. A. van Ammelrooij v. d. Zondagsch.
„Obadja” te 's-Hertogenbosch f 10,—

Door Ds. de Koning, uit 't Negertje van eenige
Catech. te Krabbendijke f 3.60, en van een Zon-
dagssch. te Waarder f 1.62, te zamen f 5.22

Pinkstercoll. te:
Krabbendijke f 25.10 Sleuwyk f 15.72
Oud-Vosmeer f 14.59 Waardhuizen f 2.73
Tholen B f 10,— Werkendam A f 25.10
Rilland-Bath f 5.70 „ B f 8.90
Almkerk f 25,— Neede f 12.62
Andel f 21.42 Rijswijk Z.-H. f 17.87
Dussen f 13.33 Amersfoort A f 30.96
Giessen en Rijswijk f 1.88 „ B f 90.64
Meeuwen f 2.23 Bunschoten A f 72.34½
Nieuwendijk f 61.42 Bunschoten B f 23.76½
Giessendam f 41.02½ Nieuw-Loosdrecht f 6.18½
Apeldoorn f 100,— Oud-Loosdrecht f 18.52
Hazerswoude f 56.55 Maartensdijk f 8.43½
Rijnsburg f 32.06½ Soest f 11.60

N. B. Vermelding in „De Bazuin” geschiedt
alleen op verzoek.

B. DE MOEN, Quæstor.

Doesborgh, 5, 12 Juli 1902.

Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van Ds. T. Oegema te Wildervank, gevonden in het
Kerkzakje f 1,—
Door Ds. Kropveld:
Van H. S. Algera te Wons, uit 't Schoolbusje f 1.50
Van W. v. Vliet te Maasland, namens den Kerke-
raad der Geref. Gem. te Maasland f 10,—
Van P. Goudappel te Delft, namens Mevr. Wed.
Tobie f 3,—
Van P. Boone te Koudekerke (Zeel.), gevonden in
de collecte Geref. kerk f 1,—
Ten eerste zijn wij verblijd met deze gaven. De Kerkeraad
te Maasland geeft een uitnemend blijk van zijn belangstelling
in het heil van het oude Bondsvolk. Mogen vele Kerke-
raden evenzoo handelen.

N. Koops,
Oostvestplein 65.

Rotterdam, 7 Juli 1902.

AGENDUM DER GENERALE
SYNODE.

1. Opening der Synode, namens de
saamroepende Kerk van Arnhem, door
Ds. H. Hoekstra, op Dinsdag 12 Augustus,
des voormiddags tien uur, in de
Oosterkerk (Rietgrachtstraat).

2. Onderzoek der credentie-brieven.
3. Verkiezing van het moderamen.
4. Voorstel van de saamroepende
Kerk.

De Synode noodige Ds. J. H. Donner,
Emerit. Zendingdirecteur, Ds. L. Adri-
anuse, Mission.-pred. der Kerk van
Utrecht te Poerworedjo, en Mission.-arts
J. G. Scheurer te Solo, de beide laatsten
met verlof hier te lande, uit, als
adviseurs voor de zaken der Zending
onder Heidenen en Mohammedanen, deel
te nemen aan de vergaderingen en
beraadselingen.

5. Behandeling der volgende punten
(Indeeling voorgesteld door de Kerk
van Arnhem).

A. DIENST DES WOORDS.

1. Opleiding tot den dienst Woords.
a. Rapport van Curatoren der Theol.
School. Rapporteurs: Ds. W. Doorn
en Ds. L. Neijens.

b. Rapport van Hoogleraren der
Theol. School, gedeputeerd voor de
zaak genoemd Acta Gron. Art. 160.
c. Rapport van Deputaten voor het
geval van het ontstaan eener vacature
onder de Hoogleraren aan de Theol.
School.

d. Rapport van Deputaten voor de
oefening van het verband tusschen de
Geref. Kerken en de Theol. Faculteit
der Vrije Universiteit te Amsterdam.
Rapporteur: Ds. P. J. W. Klaarhamer.
Sec.: Dr. L. H. Wagenaar.

e. Gelderland. De Provinciale Synode
van Gelderland, zich verenigende met
het Concept-Contract, dat door BB. v.
Andel e.s. aan de Kerken is aangeboden,
verzoekt aan de Gen. Syn. der Geref.
Kerken te Arnhem vergaderd, om met
de Vereen. voor H. O. op Geref.
grondslag het genoemde voorgestelde
Contract aan te gaan, met dien ver-
stande, dat

1. de punten I, II en III van de
adviezen worden opgenomen in het
Contract;

2. tevens wordt vastgesteld dat de
Vereen. voor H. O. nimmer zoodanige
subsidie van de Overheid aanneme,
waardoor de Theol. Facult. der Vrije
Univ. en met haar de Kerken ten
opzichte van benoemingen, onderwijs-
program of examina, in eenig opzicht
afhankelijk zouden worden van den staat.
Mocht evenwel de tegenstand tegen
het Conc.-Contr. bedenkelijke afme-
tingen aannemen, waardoor de Geref.
Kerken met scheuring zouden bedreigd
worden, zoo wordt der Generale Synode
wijsheid van den Heere toegebeden,
om zulk eene beslissing te nemen, als
het meest strekt ter ere Gods en tot
den welstand der Kerken.

Aldus besloten met 14 tegen 6 stemmen.

f. Utrecht. De Provinciale Synode
van Utrecht, zich bepalende tot de be-
oordeeling van het Concept-Contract als
zoodanig, spreekt hare hartelijke be-
geerte uit, dat de Generale Synode
vrijheid vinde, om overeenkomstig dat
Concept-Contract te handelen; althans
zoo dit met eene goede meerderheid kan
geschieden.

Zij geeft de Synode echter in over-
weging:

1. dat art. 3 zóó worde verstaan,
en dienovereenkomstig worde gefor-
muleerd, dat de bevoegdheid van Direc-
teuren der Vereeniging bij het nemen
van het initiatief tot de benoeming van
een hoogleraar even ver strekke als
die van Curatoren der Kerken.

2. dat de tweede alinea van art. 10
aldus worde gelezen: „Jongelieden,
die geen getuigenis als bedoeld in alinea
1 kunnen overleggen, kunnen, ter be-
slissing van de hoogleraren, als audito-
res of hospitanten worden toegelaten.”

3. de additionele bepalingen sub I
en II op te nemen in het Contract.

aa. Schrijven inzake het Concept-
Contract, van den Kerkeraad der Geref.
Kerk te Bunschoten A.

bb. Idem van Kerkeraadsleden te
Westbroek.

g. Noord-Holland. De Provinciale

Synode van Noord-Holland, van oordeel
dat eenheid van opleiding dringend ge-
wenscht is met het oog op vele be-
langden,

van oordeel dat in het advies Van
Andel e.s. een weg is gewezen om tot
eenheid van opleiding te geraken, brengt
dit genoemd advies ter Generale Syn-
ode, met den wensch, dat op de grond-
slagen, in dat advies gelegd, een Con-
tract met de vereeniging voor Hooger
Onderwijs op Gereformeerden grondslag
gesloten worde, waarin met behoud van
de beginselen zooveel mogelijk tegemoet
gekomen worde aan de bezwaren, die
van verschillende zijden geopperd zijn,
daarbij met name uitsprekende de be-
geerte, dat gerekend worde met de
handhaving van den vrede der Kerken.

(Hierbij als Bijlage het Advies aan
„de Gereformeerde Kerken in Neder-
land” inzake de eenheid van opleiding
tot den Dienst des Woords van Ds. J.
van Andel e.s.)

h. Zuid-Holland. De Provinc. Syn-
ode van Zuid-Holland verzoekt aan de
Generale Synode, met de vereeniging
voor Hooger Onderwijs op Gerefor-
meerden grondslag aan te gaan het
Contract, gelijk dat in Concept door de
BB. van Andel e.s. aan de Kerken is
aangeboden, en dat in bijlage hierbij
gaat; en verzoekt in dit Contract op
te nemen zoodanige bepalingen, waardoor
wordt vastgesteld dat

1. de vereenigde inrichting tegelijk
School der Kerken en Theol. Faculteit
der Vr. Univ. is, en derhalve de hoog-
leraren in de Theologie eene dubbele
kwaliteit dragen, n.l. die van hoog-
leraren van de Theologische School
der Kerken en die van hoogleraren in
de Theol. faculteit der Vrije Universiteit;

2. de band, waardoor Art. 2 der
Statuten der Vereeniging voor H. O.
op G. g. der Theol. Professoren aan de
belijdenis bindt, dezelfde betekenis voor
hen heeft als de onderteekening van de
Formulieren van Eenigheid, door de
Kerken gevorderd;

3. de Vereeniging voor H. O. op
G. g. nimmer zoodanige subsidie van
de overheid aanneme, als waardoor de

Theol. Faculteit der Vr. Univ. en met
hen de Kerken ten opzichte van be-
noemingen, onderwijsprogram of exam-
ina in eenig opzicht afhankelijk zoude
worden van den Staat.

aa. Voorts besloot de Synode nog ter
kennis van de Generale Synode te brengen,
dat door ééne Classe was voorgesteld Art. 5
zóó te wijzigen, dat van tractement en pen-
sioen elk de helft betaalt, en van collegegelden
elk de helft ontvangt. Dan nog: om Art.
9 aan 't slot aldus te lezen: „... door
de Curatoren der Vr. Univ. in overleg met
de Curatoren der Kerken vastgesteld”; ter-
wijl diezelfde Classe den slotzin van Art. 5
der adviezen wenschte te zien vervallen.

De Provinc. Synode wijst er evenwel op,
dat zij het door bedoelde Classe voorgestelde
niet behandeld en dus ook niet beoordeeld
heeft. Slechts besloot de Synode het ter
kennisgeving aan de Generale Synode door
te zenden. Het oordeel der Prov. Synode
over het Concept-Contract is alleen en uitslui-
tend vervat in het bovenvermeld verzoek aan
de Generale Synode.

bb. Schrijven in zake het Concept-
Contract van leden der Geref. Kerk te
Rotterdam A.

cc. Idem van Kerkeraadsleden en
leden der Geref. Kerk te Delft.

dd. Idem van de Kerkeraad der Ge-
ref. Kerk te Leiden A, vergezeld van
idem van Kerkeraadsleden.

ee. Idem van Kerkeraadsleden der
Geref. Kerk te Rotterdam A.

i. Zeeland. In zake het Concept-Con-
tract der BB. v. Andel e.s. is het oor-
deel der Provinc. Synode van Zeeland
als volgt:

1. De Generale Synode verwerpe het
Concept-Contract in zake de eenheid van
opleiding tot den dienst des Woords,
met de daarop ingediende amendementen.

Hierbij moet medegedeeld worden dat dit
voorstel op de Prov. Synode met 11 tegen
9 stemmen is aangenomen.

2. De Generale Synode stelle andere
pogingen in het werk om tot die een-
heid te komen, waarbij de rechten der
Kerken ten opzichte van het Theolo-
gisch Onderwijs volkomen worden ge-
handhaafd.

j. Noord-Brabant en Limburg. De
Partic. Synode van N.-Brab. en Limb.,

overwegende dat, blijkens de geschie-
denis der laatste weken en maanden,
de Kerken nog niet rijp zijn voor eene
samenvoeging van Theol. School en
Theol. Faculteit der Vrije Universiteit,
stelt aan de Generale Synode voor, het
bekende Concept-Contract met de ad-
viezen van de 25 broeders niet in be-
handeling te nemen, en te handhaven
de besluiten in zake de Theol. School
van de Gen. Synode in 1899.

Ze verzoekt tevens op het agendum
te plaatsen het voorstel der minderheid,
aldus luidende:

aa. De Partic. Synode, het advies der
25 Broeders, aan de Kerken toegezonden,
verworpen hebbende, acht wel de eenheid
van opleiding gewenscht, doch zóó, dat het
recht en de vrijheid der Kerken en der
Opleiding onverzwakt worden gehandhaafd.
Mocht de eenheid van opleiding kunnen tot
stand komen in een weg, waarbij het recht
en de vrijheid der Kerken en der opleiding
onverzwakt worden gehandhaafd, dan toch
neme de Generale Synode geene beslissing,
vóór de te wachten wijziging van de wet op
't Hooger Onderwijs is tot stand gekomen.

Ook vinde het voorstel der Classis
Klundert op het agendum eene plaats,
dat aldus luidt:

bb. De Partic. Synode van N.-Brab. en
Limb., oordeelende:

1. dat eenheid van opleiding gewenscht
is voor den bloei der Kerken,

2. dat die eenheid van opleiding niet
mag geëischt worden ten koste van eene der
bestaande inrichtingen volgens contract,
geeft de Generale Synode in overweging,
het aangeboden Concept-Contract v. Andel
e.s. te aanvaarden, behoudens zulke redactie-
wijzigingen en bijvoegingen als ter weder-
zijdsche zekerheid noodzakelijk geacht worden,
opdat ook uit de letter van het Contract
duidelijk zij, dat er wel is eene samenvoeging
van beide inrichtingen, maar niet eene op-
heffing van eene van beide.

k. Friesland. De Provinc. Synode
van Friesland verzoekt de Generale
Synode met de Vereen. voor H. O. op
Geref. grondslag aan te gaan het Con-
tract, gelijk dat in Concept door de
BB. v. Andel e.s. aan de Kerken is aan-
geboden, en dat in bijlage hierbij gaat;
verzoekt in dat Contract tevens op

te nemen zoodanige bepalingen, waardoor wordt vastgesteld dat

1. de vereenigde inrichting tegelijk School der Kerken en Theol. Fac. der Vrije Univ. is, en derhalve de hoogleeraren een dubbele kwaliteit dragen, n.l. die van hoogleeraar aan de Theol. School der Kerken en die van hoogleeraar in de Theol. Fac. der Vrije Univ.;

2. dat de band, waardoor Art. 2 der Statuten van de Vereenig. voor H. O. op G. G. de Theol. professoren aan de belijdenis bindt, voor hen dezelfde betekenis heeft als de onderteekening van de Formul. van Eenigh., door de Kerken gevorderd;

3. de Vereeniging voor H. O. nimmer zoodanige subsidie van de Overheid aanneme, als waardoor de Theol. Fac. der Vereen. en met haar de Kerken, ten opzichte van benoeming, onderwijs-program of examina, in eenig opzicht afhankelijk zouden worden van den Staat.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De Prov. Synode heeft aangenomen het volgende voorstel: »dat Art. I en II van de adviezen en mededeelingen ingelast worden in het Contract, en dat voorts de Gen. Synode waken, dat het Contract niet door een eventueel wetsvoorstel van de zijde der Regeering tot zulk een wijziging gedrongen worde, dat de Kerken iets van hare rechten zouden moeten prijsgeven, in genoemd Contract omschreven.»

De bedoeling van de Prov. Synode ten dezen ligt uitgedrukt in het volgend door haar aangenomen voorstel: »Door de Vereen. voor H. O. op G. G. zullen geenelei voorrechten noch voordeelen van de Regeering aangenomen worden, waardoor de vrijheid van de vereenigde Inrichting voor Theol. en Opleiding, in welk opzicht ook, verkort of belemmerd wordt.»

Aangaande Artikel II der Statuten heeft de Synode het volgend voorstel aangenomen: »Mocht een hoogleeraar in de Theol. bezwaar hebben tegen de formulering van Art. II van de Statuten der Vereen. voor H. O., dan verklare de Vereeniging, dat zijne onderteekening van genoemd Art. II, niet geacht zal worden voor hem iets anders in te houden dan hetgeen in de onderteekening van de drie Formul. van Eenigh. van hem door de Kerken geëischt wordt.»

Naar deze drie voorstellen moet verklaard worden het boven vermeld besluit.

aa. Schrijven inzake het Conc.-Contract van den Kerkeraad der Ger. Kerk te Ureterp.

bb. Idem van den Kerkeraad der Ger. Kerk te Dokkum A.

cc. Idem van leden en van den Kerkeraad der Ger. Kerk te Bolsward A.

1. Groningen. De Provinc. Synode van Groningen stelt in het aangeboden Concept-Contract inzake de eenheid van opleiding tot den dienst des Woords de volgende wijzigingen voor;

1. Punten I en II van de adviezen en mededeelingen worden Artikelen 1 en 2 van het Contract.

2. In Art. 3 worde in de tweede alinea achter: »Ingeval geen bezwaar bestaat» gevoegd: »of het ingebrachte bezwaar door de Synode ongegrond wordt verklaard.»

De derde alinea worde aldus veranderd:

»De andere maal zenden de Directeuren van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs eene voordracht in bij de Curatoren der Kerken, voor ieder te benoemen hoogleeraar een dubbel. Indien bij deze Curatoren bezwaar bestaat, hieruit eene benoeming te doen, dan geven zij bij gemotiveerd schrijven binnen twee maanden van dat bezwaar kennis aan de Directeuren der Vereeniging voor Hooger Onderwijs, en indien het bezwaar niet bij minnelijke schikking uit den weg te ruimen is, volgt geene benoeming, terwijl de eerstvolgende Synode over het bezwaar beslist. Wordt het ingebrachte bezwaar door de Synode ongegrond verklaard, dan gaan de Curatoren tot de benoeming uit de voordracht over, en laten de Directeuren daarop hunne benoeming volgen. Wordt het ingebrachte bezwaar door de Synode gegrond verklaard, dan zullen de Directeuren eene andere voordracht moeten indienen; geschiedt zulks in een geheel Synodejaar niet, dan hebben de Curatoren der Kerken het recht eene benoeming te doen, waarbij de weg gevolgd wordt, aangegeven in het eerste gedeelte van dit artikel. Wanneer geen bezwaar tegen de voordracht bestaat, doen de Curatoren daaruit eene benoeming, waarop de Directeuren hunne benoeming laten volgen.

3. Het laatste gedeelte van Art. 4 worde geschrapt, van af: »en ontvangen van de Kerken vrijheid» enz.

4. Aan Art. 5 wordt toegevoegd: »terwijl van de college- en examen-gelden de Kerken drie vijfde, en de Vereeniging twee vijfde ontvangen.»

5. Op Art. 5 volgde als een nieuw artikel punt IV van de adviezen en mededeelingen.

6. Na Art. 11 worden drie nieuwe artikelen gevoegd:

»Ten aanzien van de plaats van vestiging zal door de Generale Synode in overleg met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs worden beslist, met dien

verstande, dat noch Amsterdam noch Kampen zal gekozen worden.»

»De Vereeniging voor Hooger Onderwijs verbindt zich bij eventuele wetgeving op Hooger Onderwijs nu of later altijd de onafhankelijkheid der Vrije Universiteit zóó te zullen blijven handhaven, dat nooit van den Staat voorrechten of financiële voordeelen zullen worden aanvaard, waardoor de School der Kerken tot opleiding van dienaren des Woords op eenige wijze, direct of indirect, financieel of administratief, van de Overheid afhankelijk zou worden.»

Als derde artikel volgde hier punt VII van de adviezen en mededeelingen, met schrapping van het woord »eventueel.»

7. Art. 12 worde aldus gewijzigd: »Het Contract van de Kerken met de Directeuren der Vereeniging voor Hooger Onderwijs wordt aangegaan voor onbepaalde tijd, met dien verstande, dat het van weerszijden opzegbaar zal zijn, mits hiervan één jaar van tevoren kennis gegeven worde.»

m. Drente. De Provinciale Synode van Drente, in hare meerderheid overtuigd van de hooge noodzakelijkheid van eenheid in de opleiding, laat het aan de wijsheid der Generale Synode over, of het Concept van Ds. J. van Andel c.s., met het oog op de vele bezwaarde broeders in den lande, nu reeds kan worden aangenomen.

Bijaldien de Generale Synode hierin geen bezwaren heeft, dan bringe zij in dit Contract zoodanige wijzigingen, dat:

1. de handhaving van beide inrichtingen voor Theol. onderwijs in de vereenigde inrichting beter uitkome, doordien Artt. I en II der additionele artikelen geplaatst worden in 't Contract.

2. achter het woord »bestaat» in alinea twee van Art. 3 van het Contract worde ingevoegd: »of het ingebrachte bezwaar door de Generale Synode ongegrond wordt verklaard.»

3. Art. 4 van het Contract worde gelezen: »De hoogleeraren in de Theologie onderteekenen de Formulieren van Eenigheid, volgens een door de Kerken vast te stellen formulier, waarmee tevens voldaan zal zijn aan de bepaling van de Vereen. v. H. O. in art. 2 van hare statuten;

4. de Vereen. voor H. O. nimmer eenige subsidie aanvaarde, waardoor de Theol. Facult. op eenige wijze afhankelijk zou worden van den Staat. Bij mogelijk verschil van zienswijze blijve de beslissing bij de Generale Synode;

5. Art IV der additionele artikelen worde gebracht boven artikel 6 van het Contract, en daarmee tot één artikel vereenigd.

Het gevoelen der minderheid is uitgedrukt in het volgende bezwaarschrift aan de Provinciale Synode:

aa. Aan de Prov. Syn. v. Drente, te houden op 12 Juni 1902 te Meppel.

Eerwaarde Vergadering!

Eene minderheid van leden dezer Synode, die, gelijk Uwe Eerwaarde vergadering reeds gisteren zal begrepen hebben, bezwaar heeft tegen het Concept-Contract Ds. v. Andel c.s., wenscht om den hoogen ernst der zaak die het geldt, eenvoudig, maar ook zoo mogelijk duidelijk te motiveeren.

Zij zien namelijk volstrekt geen heil in eene zoogenaamde eenheid van opleiding volgens het genoemde Concept-Contract, hoe ook gewaardeerd, zoolang het slechts een compromis blijft. Een compromis toch biedt geen principieele oplossing der kwestie en zal daarom, in plaats van de zoozeer gewenschte rust, vrede en bloei der Kerken te bevorderen, juist onrust en onvrede bewerken en den Kerken schadelijk zijn. Komen h. i. zoowel aan den kant der Vereen. voor H. O. als aan de zijde der Kerken de beginselen in het gedrag, daar moet het wel een worstelen blijven, totdat of de Kerken of de Vereen. voor H. O. zegvierend uit het strijdperk treedt. Immers, personen beheerschen niet de beginselen maar omgekeerd de beginselen de personen.

Als dus eene minderheid van de leden dezer Prov. Syn. bezwaar heeft tegen het Concept v. Andel c.s., hoe ook gewijzigd, zoolang het een compromis blijft, wil ze daardoor niet staan in een hoek van wantrouwen, maar gevoelt zij zich om des beginsels wil gedrongen, om de Prov. Syn. te verzoeken haar bezwaar aan de Gen. Syn. over te brengen, in de hoop, dat de Gen. Synode met dergelijke bezwaren zal rekening houden. Bestrale de Heere Uwe vergadering met Zijn licht.»

bb. De Kerk van Schoonoord vereenigt zich volkomen met het contra-advies van Ds. v. Anken c.s.

n. Overijssel. Voorstellen inzake de opleiding tot den dienst des Woords.

1. Van de Prov. Syn. van Overijssel. De Prov. Syn. van Overijssel, gezien het advies der 25 broeders inzake de opleiding, overwegende dat het advies:

a. slechts eene eenheid in de praktijk aanbiedt, zonder eenheid van beginselen;

b. van de verkeerde stelling uitgaat, dat de Kerken en de Vereeniging voor H. Onderwijs twee gelijke grootheden zijn;

c. te kort doet aan het recht en de vrijheid der Kerken;

d. hoogst onvolledig is;

e. zonder eenige vastheid is voor de toekomst, en dus de onrust der Kerken niet wegneemt.

Overwegende voorts, dat dit advies de hoogleeraren der Kerk bindt aan, en de Kerken tot rechter stelt over een grondslag, die een andere is dan de grondslag der Kerken, en dus eene onnoodige en ongeoorloofde verantwoordelijkheid legt op de Kerken;

en overwegende dat de kwestie van het mogelijk verkrijgen van rijkssubsidie en den effectus civilis voor de Vereeniging van te gewichtigen en te teederen aard is, dan dat de eenheid van opleiding zou kunnen beslist worden, alvorens genoemde kwestie geheel haar beslag heeft gekregen.

Stelt voor, schoon eenheid van opleiding wenschelijk achtende, dit Concept ter zijde te leggen, als hare overtuiging uitsprekende, dat alleen zulke eenheid van opleiding aannemelijk is, waarbij de vrijheid en het recht der Kerken en hare eigene opleiding onverzwakt wordt gehandhaafd, hierbij verwijzende naar de laatste alinea van de verklaring van de Professoren der Theol. School, *Bazin* 22 Maart 1901,

en acht het noodig dat de Synode, ook in geval met de Vereeniging een Contract wordt gesloten waarbij de kerkelijke hoogte gehandhaafd blijft, niet tot de uitvoering overga, aler de regeling van het Hooger Onderwijs door de Overheid is beslist.

2. Van de Prov. Syn. De Prov. Synode van Overijssel dringt ten zeerste aan op verbetering van den tegenwoordigen toestand inzake het verband tusschen de Kerken en de Theol. Faculteit van de Vrije Universiteit.

3. aa. Van de Kerk van Kampen.

De Generale Synode, vergaderd in Augustus dezes jaars te Arnhem, stelle aan de Vereeniging voor H. Onderwijs op Geref. grondslag voor, hare Theol. Professoren over te nemen, opdat de opleiding tot den dienst des Woords door middel van de wetenschappelijke beoefening der Theologie voortaan alleen uitga van de Kerken als zoodanig, zonder dat hierdoor het beginsel van vrije studie prijsgegeven worde.

Bijaldien dit voorstel door de Generale Synode niet overgenomen wordt, en ook het bekende Concept-Contract hare instemming niet kan verwerven, stelt de Kerkeraad van Kampen voor »het bestaande verband tusschen de Geref. Kerken en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit op te zeggen, en tot het leggen van een nieuw verband niet over te gaan.»

o. Ds. J. van Andel c.s. Advies aan »de Geref. Kerken in Nederland» inzake de eenheid van opleiding tot den dienst des Woords.

p. Ds. P. J. W. Klaarhamer. Advies inzake idem; met begeleidend schrijven.

II. Toelating tot den dienst des Woords.

Zuid-Holland. 1. Praeparatoir-examen. De Provinciale Synode van Zuid-Holland verzoekt aan de Generale Synode in overweging te nemen het wijzigen van de uitdrukking in het Synodaal besluit, betreffende Art. 4 K. O. letter d. (Uitgave Feringa en Hessels, pag. 20, 21) in: »eene acht dagen van tevoren door hem ingeleverde korte leerrede over een veertien dagen tevoren aan hem opgegeven tekst.»

2. De Generale Synode neme maatregelen tot eenstemmigheid te raken in zake het onderzoek naar de bewegredenen, die een examinandus geleid hebben tot het staan naar het ambt van dienaar des Woords.

b. Bezwaarschrift van Br. J. Hermans Jr. te Amsterdam.

III. Bediening der H. Sacramenten.

Friesland. De Provinc. Synode van Friesland vraagt, naar aanleiding van een concreet geval, of een Kerkeraad de moeder, mede belijdend lidmaat der Kerk en bij den doop van haar kind tegenwoordig, de beantwoording van de doopvragen mag weigeren.

aa. Bezwaarschrift van Br. D. J. de Witte te Heeg.

IV. Bededag.

Rapport van de Classis's-Gravenhage, gedeputeerd voor 't uitschrijven van bededag of bidstond in de Kerken (Acta Gron. Art. 39).

B. CONFESSIE.

a. Rapport van Deputaten voor advies inzake het ingediende gravamen tegen Art. 36 van de geloofsbelijdenis der Nederl. Geref. Kerken (Acta Gron. Art. 41).

b. Zuid-Holland. De Provinciale Synode der Geref. Kerken in Zuid-Holland, met leedwezen verstaande, dat door de deputaten, benoemd inzake het bekende gravamen tegen Art. 36 onzer Geloofsbelijdenis, door de Generale Synode van Middelburg, en gecontinueerd door de Generale Synode van Groningen, voor de tweede maal niet is voldaan aan de hun door de Synode gedane opdracht, om één jaar vóór de te houden volgende Synode aan de Kerken toe te zenden een advies inzake het bedoelde gravamen,

verzoekt aan de Generale Synode mededeeling van de redenen, waaraan deze vertragung is toe te schrijven; en vraagt maatregelen te beramen, opdat zoo spoedig mogelijk zoodanig advies de Kerken bereike.

c. Overijssel. De Provinciale Synode van Overijssel spreekt haar leedwezen uit, dat de Deputaten in zake het gravamen op Art. 36 der Confessie andermaal niets van zich lieten hooren.

C. TEKST VAN BELIDENISSCHRIFTEN EN LITURGIE.

a. Rapport van Deputaten voor advies, inzake vaststelling van den authentiek tekst der Belijdenisschriften en der Liturgie (Acta Gron. Art. 10 en 21) Rapporteur: Dr. A. G. Honig

b. Utrecht. De Particuliere Synode van Utrecht geeft aan de Generale Synode in overweging, bij de vaststelling van het formulier voor de bediening des H. Avondmaals de bij de uitreiking tot dusver algemeen gebruikte kortere formule te handhaven.

D. KERKENORDE.

Schrijven van Dr. H. Franssen te Zwolle, vragende wegneming van de Art. 20, 21, 54 en 55 uit de Kerkenorde; van 't woord »vasten» uit Art. 4, 2e alinea; van de woorden »en degenen, die te voren in dienst van Ouderlingchap en Diakenschap geweest zijn» uit Art. 10; van de woorden »en scholen» uit de 3e vraag. 2e zin van Art. 41 en van de woorden »en schoolmeesters» uit Art. 44.

E. EMERITAAT VAN DIENAREN DES WOORDS, EN VERZORGING VAN EMERITI, ENZ. ART. XIII KERKENORDENING.

I. Emeritaat.

Zuid-Holland. De Provinc. Synode van Zuid-Holland stelt de Generale Synode voor, de volgende instructie vast te stellen voor deputaten ad examina.

De Prov. deputaten ad examina, door de Generale Synode aangewezen om de Classes te steunen bij de ontheffing van de dienaren, die onbekwaam zijn geworden tot de uitoefening van hun dienstwerk (Art. 13 K. O.), vertegenwoordigen bij die handeling het generale Kerkverband.

Zij zijn dus geroepen toe te zien of de bepalingen onzer Kerkenorde en latere Synodale besluiten behoorlijk zijn in acht genomen, en kunnen dus hunnen steun niet verleen, tenzij zij zich overtuigen:

1. dat er is een aanvraag om emeritaat.

2. dat, indien die aanvraag uitgaat van den dienaar des Woords, er ook is eene verklaring van zijn Kerkeraad, dat deze daarin bewilligt (Art. 10 K. O.)

3. dat de reden »onbekwaamheid tot uitoefening van den dienst» aanwezig is.

4. dat, is ziekte de oorzaak der onbekwaamheid, die uit eene verklaring van een bevoegd deskundige blijkt.

5. dat de Classe de aanvraag op bovengenoemde gronden gerechtvaardigd acht.

6. dat de Classe zich heeft vergewist, dat de Kerkeraad behoorlijke toezegging aan den dienaar heeft gedaan van zijn honorarium.

7. dat bij de bepaling van dit honorarium genoegzaam rekening is gehouden met de besluiten der Generale Synoden.

8. dat van een en ander een behoorlijk onderteekend stuk is opgemaakt, waarvan gewaarmerkt afschrift aan de betrokkene Kerk en den betrokken dienaar is gegeven. Aanbeveling verdient, dat het betrokkene stuk in het archief der Classe wordt bewaard.

II. VERZORGING VAN DE EMERITI-PREDIKANTEN, PRED. WEDUWEN, EN -WEEZEN NAAR ART. XIII K. O.

a. Rapport van Deputaten v. d. Generale kas voor Emeriti-pred., pred. wed. en -weezen. Rapporteur: Ds. J. A. Goedbloed.

b. Noord-Holland. 1. De Provinciale Synode van Noord-Holland verzoekt de Generale Synode geen verandering te brengen in de verzorging der Emeriti-pred., pred. weduwen en -weezen naar Art. 13 K. O.

2. Ook verzoekt zij het mandaat der deputaten, door de Generale Synode voor deze zaak te benoemen, te veranderen, en wel zóó, dat zij het recht verkrijgen, eene aanvraag van eene der Provinciale vergaderingen te vermindere of te weigeren na gedaan onderzoek.

3. Voorts verzoekt zij de Generale Synode een maximum te bepalen, te heffen volgens den rooster door de Generale Synode vastgesteld, waarover deputaten kunnen beschikken ten behoeve der hulpbehoevende Provinciën, behoudens buitengewone omstandigheden, bijv. epidemieën, die noodzaken boven dat maximum te gaan.

c. Zuid-Holland. 1. De Generale Synode spreke uit, dat de minima, bedoeld bij Art. 77, alinea 5 (Synode Middelburg 1896) alleen gelden voor die Kerken, die gesteund worden uit de Generale kas.

2. De Provinc. Synode van Zuid-Holland biedt aan de Generale Synode ter overweging aan een Concept-reglement voor een Kerkelijk pensioenfonds, voorzien van toelichtingen en tarieven. Afdrukken van dit reglement c. a. zijn

aan al de leden der Synode toegezonden.

d. Zeeland. De Prov. Synode van Zeeland heeft de eer de volgende *roeven* eener regeling inzake Art. XIII K. O. aan de Generale Synode aan te bieden.

STELLINGEN:

1. Gehandhaafd moet worden het beginsel, dat de Kerken verplicht zijn, in verband met Art. XIII K. O. in het onderhoud van de dienaren des Woords te voorzien. De uitdrukking: »nooddrift» in Art. XIII K. O. hebben we dan ook te verstaan als omvattende al wat elk dienaar gedurende zijn leven noodig heeft tot levensonderhoud.

2. Omdat de dienaren des Woords niet als op zichzelf staande personen, meer als gezinshoofden aanspraak hebben op voorziening in hun nooddrift, is de verzorging van hunne weduwen en weezen niet anders dan de voortgezette voldoening aan de verplichting der Kerken jegens hare dienaren.

3. Tevens moet worden vastgehouden het beginsel, dat elke plaatselijke Kerk, in deze vertegenwoordigd door haren Kerkeraad, geroepen is, haar eigen emeritus, pred. weduwe en -weezen van levensonderhoud te voorzien.

De tegenwoordige toestand der Kerken evenwel maakt het noodzakelijk, dat de plaatselijke Kerken (ten einde in staat te zijn hare verplichtingen na te komen) onderling een Generale Kas oprichten.

Uitgaande van deze beginselen biedt de Prov. Synode het volgende voorstel ter overweging aan de Generale Synode aan.

1. De Geref. Kerken in Nederland hebben onderling een kas om aan hare verplichting ter verzorging van hare emeriti, pred. weduwen en -weezen te kunnen voldoen.

2. Elke Kerk stort daarbij naar den maatstaf van het predikantsreglement eene jaarlijkse bijdrage, terwijl de Classis de bijdrage bepaalt der Kerken, die geen dienaren des Woords kunnen beroepen.

Elk jaar wordt er eene begroting der uitgaven opgemaakt en dienovereenkomstig de bijdrage van iedere Kerk bepaald.

3. De Kerk, welke eene eigen emeritus, eene weduwe of weezen te onderhouden heeft, ontvangt de volle som, die aan hen uitgekeerd moet worden, uit de kas, tenzij de emeritus, weduwe of weezen van hun recht jegens de Kerk geen gebruik wenschen te maken.

4. Indien eene Kerk een jaar nalatig is geweest in het betalen van het voor haar vastgestelde bedrag, verbeurt zij het recht om geholpen te worden. zoo zij een em. pred., weduwe of wees te verzorgen krijgt. De Commissie, die met het beheer der kas is belast, zal, na ingewonnen advies der Classis, besluiten hoe in deze zaak te handelen, opdat de betrokken personen nimmer schade mogen lijden.

5. Iedere Kerk is verplicht aan haren emeritus, aan weduwe of weezen de volgende quota uit te keeren:

Emeriti. a. Aan een emeritus zonder huisgezin f 600.

b. Aan een emeritus met vrouw, doch zonder kinderen beneden achttien jaar f 600.

c. Aan een emeritus, met of zonder vrouw, indien hij niet meer dan twee kinderen (beneden achttien jaar) heeft, voor elk kind f 50,— en voor elk kind boven die twee f 25,— boven het sub a. en b. toegekende.

Weduwen. a. Aan eene weduwe zonder kinderen beneden achttien jaar f 500.

b. Aan eene weduwe met niet meer dan twee kinderen beneden achttien jaar f 50,— voor elk kind, boven het sub a. toegekende. Voor ieder kind (beneden achttien jaar, boven die twee f 25.—.

c. Bij overlijden van een dienaar, stort iedere Kerk binnen een maand 1 gld. (?) in de Generale Kas. Hiervan ontvangt de weduwe terstond ten hoogste f 300.— Het overige verblijft aan de kas, met dien verstande, dat bij het overlijden van een Em. pred., indien hij eene weduwe nalaat, daarvan aan die weduwe, zoo zij het begeert, terstond ten hoogste f 150 zal worden gezonden.

Weezen. Aan de weezen de quota, welke door de Generale Synode van Middelburg 1896 zijn bepaald, tot 20-jarigen leeftijd; en derhalve:

a. Aan éénen of den oudsten wees eene som van f 200.

b. Aan een tweeden eene som van f 100.

c. En voor de overigen van dit gezin ieder f 50 's jaars.

In bijzondere gevallen oordeelen de deputaten in overleg met de plaatselijke Kerk.

e. Groningen. De Provinc. Synode van Groningen brengt inzake Art. XIII K. O. het volgende voorstel ter Generale Synode.

Uitgaande van het beginsel, dat de Kerken elk voor zich verplicht zijn hare emeriti, pred. weduwen en -weezen

te onderhouden, en dat dit onderhoud een recht is van de betrokken personen; Overwegende evenwel, dat het voldoen aan deze verplichting voor iedere Kerk afzonderlijk in den regel te bezwaarlijk zou zijn;

biedt de Provinciale Synode het volgende voorstel aan.

1. De Gereformeerde Kerken in Nederland hebben onderling een kas, om aan hare verplichting ter verzorging van hare emeriti, pred. weduwen en -wezen te kunnen voldoen.

2. Elke Kerk stort daartoe naar een vast te stellen maatschap eene jaarlijksche bijdrage in die kas. Elk jaar wordt er eene begroting der uitgaven opgemaakt en dienovereenkomstig, volgens den aangelegden maatschap, de bijdrage van iedere Kerk bepaald.

3. De Kerk, welke een eigen emeritus of weduwe of wees te onderhouden heeft, kan de volle som, die aan hen uitgekeerd moet worden, trekken uit de kas, tenzij de emeritus, weduwe of wezen van hun recht jegens de Kerk geen gebruik mochten maken.

4. Indien eene Kerk gedurende minstens een jaar nalatig mocht zijn geweest in het betalen van het voor haar vastgesteld bedrag, zal, zoo die Kerk een emeritus of pred. weduwe of -wezen krijgt te haren laste, de commissie, die met het beheer der kas is belast, na ingewonnen advies der Classis, besluiten, hoe in deze zaak te handelen, echter met dien verstande, dat de betrokken persoon niet het mogelijk nadeel der beslissing ondervinde.

5. Iedere Kerk is verplicht, aan haren emeritus, aan hare pred. weduwen en -wezen uit te keeren, zooals door de Generale Synode van Middelburg is vastgesteld.

aa. Bezwaarschrift van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Bedum B in zake emeritaatsgelden; en missive van Ds. J. M. Stroes te Hardenberg, em. pred. v. Bedum B.

f. Schrijven van Ds. E. Th. Ploos v. Amstel te Amsterdam.

F. HULPBEHOEVENDE KERKEN EN PERSONEN.

a. Rapport van Deputaten voor de Algemeene kas voor hulpbehoevende Kerken.

b. Mededeeling van de Partic. Syn. v. Z.-Holland, dat tot Deputaat voor de Generale kas (Art. 11) is benoemd Ds. W. B. Renkema te Rijnsburg.

c. Rapport van Deputaten voor hulp aan catechiseermeesters en oefenaars, door de actie van 1886 in moeielijkheid geraakt.

d. Verzoek om hulp, ter voorziening in de geestelijke behoeften van tijdelijk in IJmuiden liggende visschers, aan de Synode gericht door den Kerkeraad der Geref. Kerk te Velsen.

G. OPZICHT, TUCHT EN GESCHILLEN.

a. Rapport van Deputaten voor de zaak te Uithuizermeeden (Acta Gron. Art. 152) Rapporteur Dr. J. Hania Pz.

b. Rapport van Deputaten voor de zaak te Nieuwendijk (Acta Gron. Art. 135) Rapporteur Br. D. Mulder.

c. Zeeland. De Provinc. Synode van Zeeland vraagt van de Generale Synode advies, hoe te handelen met eene zuster der gemeente, die in het huwelijk getreden is met den broeder van haar overleden man.

d. Groningen. De Provinc. Synode van Groningen verzoekt van de Generale Synode, dat zij bepalen, op welke wijze doopleden, die onder kerkelijke vermaning staan, en zelve den band met de Kerk niet verbreken, buiten de Kerk moeten worden gesloten.

e. Beroep van den Kerkeraad van Beekbergen tegen besluit van Provinciale Synode v. Gelderland.

f. Bezwaarschrift van Zr. Wed. G. Muller te Rotterdam A (Delfshaven).

g. Bezwaarschrift van Br. Krijn Wielemaker te O. en W. Souburg.

h. Bezwaarschrift van Br. J. Huizing te Zandweer (Kerk van Uithuizen).

i. Bezwaarschrift van de BB. G. ten Brink en G. Kamp te Enschede over een besluit der Synode van 1899 (Acta Gron. Art. 148).

H. ZENDING.

I. Onder Joden. Rapport van Deputaten voor de Zending onder de Joden. Rapporteur: Ds. J. van Andel.

II. Onder Heidenen en Mohammedanen.

a. Rapport van Deputaten voor Soemba (Acta Gron. Art. 114, punt 1). Rapporteur: Ds. A. M. Donner.

b. Rapport van Deputaten voor Midden-Java ten Zuiden. Kerk van Utrecht (Acta Gron. Art. 103).

c. Rapport van Deputaten voor Midden-Java ten Noorden. Deputaten Acta Gron. Art. 105 en Kerk van Rotterdam B. (Art. 114, punt 2).

d. Rapport van Deputaten voor den missionairen Medischen dienst. Deputaten (Acta Gron. Art. 107, punt 4 en 114, punt 3) en Kerk van Amsterdam (Art. 82, punt 7 en 108).

e. Rapport van Deputaten voor de

Keucheniuschool (Acta Gron. Art. 114, punt 3).

f. Rapport van de Deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen. Rapporteurs: Dr. J. Hania Pz., Ds. J. van Haeringen, Ds. J. D. van der Munnik en Dr. L. H. Wagenaar.

g. Rapport van Deputaten voor advies inzake de huwelijksverhoudingen op Soemba (Acta Gron. Art. 61, 67 en 161). Rapporteur: Ds. J. v. Andel.

h. Zuid-Holland. 1. De Provinc. Synode van Zuid-Holland stelt aan de Generale Synode voor, eene subsidie van f 200 per jaar te willen verleen tot oprichting, uitbreiding en instandhouding eener Zendingbibliotheek ten dienste der uitgezonden predikanten naar Oost-Indië.

2. De Provinc. Synode van Zuid-Holland vraagt aan de Generale Synode, dat er rekening en verantwoording moge geschieden van de Zendingfinancien voor den termijn tusschen 1896 en 1902.

i. Friesland. De Provinc. Synode van Friesland vraagt aangaande de Zending onder Heidenen en Mohammedanen:

1. Moeten de gedoopte volwassen Christenen het H. Avondmaal gebruiken, vóórdat het gekomen is tot de insteuring van eene Kerk, of moeten zij wachten totdat op de plaats hunner inwoning een Kerkeraad is opgetreden?

2. Moet de doop, door Sadrach bediend, als wettig worden erkend?

3. Op welken naam moeten de onroerende Zendingsgoederen op Midden-Java gesteld worden?

4. het verzoek om aan de Generale Zendingdeputaten machtiging te verleen tot het uitkeeren van eene jaarlijksche som van f 200 — gedurende drie jaren, ten behoeve van een op te richten Zendingsbibliotheek op Midden-Java.

Concept-Zendingssorde.

j. Gelderland. De Provinciale Synode van Gelderland stelt aan de Generale Synode voor te overwegen, of de bepaling van leeftijd, genoemd in Art. IV (blad. 6) van de Concept-Zendingssorde, niet te absoluut genomen is.

k. Utrecht. De Particuliere Synode van Utrecht stelt de volgende amendementen op de Zendingssorde:

1. Art. III, de tweede zinsede aldus te lezen: »Bij het vaststellen daarvan overweegt deze onder meer, of de roepende Kerk voldoende middelen kan aanwijzen, ter voorziening in de financiële behoeften van den arbeid op het terrein, waarheen zij den te beroepen dienaar des Woords wenscht te zenden.»

2. Art. IV, het tweede gedeelte van a aldus te lezen: »en eene verklaring van twee door Deputaten aan te wijzen geneesheeren, dat hij geen organische gebreken heeft» enz. enz.

d. aldus te lezen: een mede door den beroepene ondertekend afschrift van de stipulatiën betreffende het honorarium, de onkosten bij buiten- en binnenlandsch verlof, de kosten van repatriëring, het emeritaats-honorarium, het pensioen voor de weduwe en wezen.

Nog toe te voegen:

e. Zoolang het onderzoek naar de kennis der Javaansche taal nog niet onder de missionaire examenvakken is opgenomen — een testimonium, afgegeven door een bevoegd deskundige, dat de beroepene in zooverre kennis van de Javaansche taal heeft, dat hij uiterlijk na een jaar van in loco voertgezette studie in staat kan zijn, om in deze taal te onderwijzen en koempoelen te houden.

3. Art. IX, de eerste zin aldus te lezen: »Zoolang hierin niet voorzien wordt door Gereformeerde Vereenigingen, die haar arbeid onder toezicht der Kerken stellen, zullen de Kerken zelve nevens den dienst des Woords op haar zendingsterrein ook hulpdiensten inrichten.»

4. Art. XII, alinea drie aldus te lezen: »Subsidie uit de Generale kas kan alleen verstrekt worden, na goedkeuring door de Generale Synode of door hare Deputaten» enz. enz.

5. Art. XIV. In dit artikel wordt nog deze voorziening voor de volgende gevallen ingelascht.

a. dat alle Kerken eener Classe saamwerken; dan behoeven zij de goedkeuring der Provinc. Synode.

b. dat de Kerken eener Classe saamwerken met de Kerken eener andere Classe, hetzij dat beide Classen tot dezelfde provincie of tot onderscheidene provincien behoreen; zij behoeven dan of de goedkeuring der respectieve Classicale samenkomsten of die der betrokken Provinciale Synoden.

c. dat sommige Classen eener provincie saamwerken met enkele Classen eener andere provincie; dan is de goedkeuring der betrokken Provinciale Synoden noodig.

6. Art. XVI. Hier nog in te voegen: »en na gehoord te hebben de Kerken van Europeanen op Java en de Javaansche Kerken.»

7. Art. XVIII. De tweede alinea te lezen: »Zij hebben het beheer over de Generale kas» enz.

In alinea drie in te voegen achter »Zendingssveld» — »die bij hen aangehangen gemaakt worden.»

8. Art. XX, het slot, aldus te lezen: »... Europeanen aldaar, en in geval dat begeerd wordt Woord en Sacramenten te bedienen aan Europeanen van Christelijke belijdenis en wandel, en te arbeiden tot het »vergaderen van Kerken.»

9. Art. XXVII te lezen:

De administratie van de Generale Kas berust bij den quaestor, benoemd en geïnstrueerd door de Generale Synode. Zij doen geen andere betalingen dan die, waartoe zij krachtens besluiten van de deputaten der Generale Synode adres missionis schriftelijk gemachtigd worden.

l. Zuid-Holland. De Provinc. Synode van Zuid-Holland stelt de volgende wijzigingen van de Concept-Zendingssorde aan de Generale Synode voor.

1. Art. IV. c. worde gelezen: »Een beroepingsbrief en eene door den Kerkeraad in overleg met de Classis (Classes) vastgestelde instructie.»

2. Art. IV, alinea 2. »Generale Synode Gedeep.» worde veranderd in: »Provinc. Syn. Gedeep.»

3. Art. X, alinea 2. De laatste woorden dezer alinea: »de Deputaten ... gehoord» vervallen.

4. Art. XI, alinea 2 worde gelezen: »Deze kweekschool, waaraan ... staat onder leiding van de algemeene vergadering der arbeiders op het terrein, waarop zij is gevestigd. Deze brengt op elke Generale Synode een berekend verslag aangaande dezen arbeid uit. De 10 (5) deputaten doen telken jare aan die vergadering toezegging van het bedrag waarover voor het volgende boekjaar kan worden beschikt, en ontvangen van die gelden rekening en verantwoording.»

5. Art. XIV. De laatste alinea vervalle geheel. De middelste alinea worde aldus gewijzigd: »... kunnen zich ook vereenigen, mits niet zonder goedkeuring der Provinc. Synode en Synoden.»

6. Art. XVIII. De woorden »of de goedkeuring» late men vervallen. De derde alinea vervalle geheel.

7. Art. XVII. Het getal tien worde in vijf veranderd. Dan vervalt vanzelf: »uit elke provincie één».

8. Art. XXI. De woorden: »of meer» vervallen.

9. Art. XXVII. De woorden: »bij de quaestores» vervange men door: »bij den quaestor».

10. Art. XXV. De woorden »één tiende» verandere men in: »een twintigste».

11. Art. XXVI vervalle geheel.

12. In Art. IV vervalle de leeftijdsgrens, opdat elk geval op zichzelf worde beoordeeld.

13. In Art. VIII, slotalinea, worde »kunnen» in »zullen» veranderd.

14. In Art. XXIII worde de uitdrukking »Europeesche Kerk» en in Art. XV eene soortgelijke uitdrukking veranderd in »genabuude Kerk van Europeanen».

m. Zeeland. De Generale Synode neme de door de tien deputaten ingediende Concept-Zendingssorde aan, met deze wijziging, dat in Art. IV, eerste alinea, achter »ressort» ingevoegd worde: »ten overstaan van Gedeputeerden der Provinc. Synode»; en dat de tweede alinea aldus gelezen worde: »Voor deze laatste doet zich de Classis bijstaan door minstens twee van de hiervoor door de Generale Synode gedeputeerden.»

n. Noord-Brabant en Limburg. De Partic. Synode van N.-Brab. en Limb., kennis genomen hebbende van de Concept-Zendingssorde der tien deputaten voor de Zending, stelt aan de Generale Synode voor, deze Concept-Zendingssorde te aanvaarden voor den dienst der Zending in onze Kerken.

o. Groningen. De Provinciale Synode van Groningen stelt in de Concept-Zendingssorde de volgende wijzigingen voor:

1. In Art. IV a worde de bepaling van den leeftijd geschrapt.

2. Van Art. VI worde de derde alinea geschrapt.

3. In Art. X worde de tweede alinea aldus gewijzigd: »De vereischten, waaraan Inlandsche helpers, in die scholen werkzaam, behooren te voldoen, worden, de algemeene vergadering der arbeiders op het terrein gehoord, door de Deputaten vastgesteld.»

4. In Art. XVII worde de eerste alinea aldus gelezen: »De Generale Synode benoemt uit dubbeltallen, door de Provinciale Synodes gesteld, tien deputaten met huane secundi voor den dienst der Zending, uit elke provincie één.»

In de tweede alinea van dit artikel worde, in plaats van: »vertrek naar het buitenland», gelezen: »vertrek uit de provincie».

5. In artikel XXVIII worde de redactie aldus veranderd: »De Quaestores doen elk jaar rekening en verantwoording aan de Deputaten der Generale Synode voor de Zending. Laatstgenoemden doen telken male rekening en verantwoording aan de Generale Synode. Deze zal geen décharge verleen dan na gehoord advies van drie deskundigen.»

6. Het woord »missionair» worde overal in deze Zendingssorde door een Nederlandsch woord vervangen.

p. Drente. De Provinciale Synode van Drente betuigt hare instemming met de Concept-Zendingssorde en adviseert de Generale Synode haar aan te nemen met de volgende wijzigingen.

1. In Art. IV a worde gelezen in plaats van »30 jaar»: »35 jaar.»

2. In Art. VI alinea drie, worde gelezen: »... zal de Classis, deputaten der Generale Synode voor de Zending gehoord, op dit punt» enz.

3. het woord »missionair» worde zooveel mogelijk door »Zending(s)» vervangen.

g. Overijssel. De Provinc. Synode van Overijssel adviseert tot aanneming der ontworpen Zendingssorde, maar stelt voor:

1. in Art. VI de laatste zes woorden te vervangen door »een gemotiveerd advies verstrekken.»

2. aan 't slot van Art. XIV bij te voegen: »als financiële hulp uit de Generale kas wordt gevraagd.»

I. Geref. Kerken van Minder VASTE FORMATIE.

Rapport Kerk van Arnhem, aangaande correspondentie met Kerken, bedoeld Acta Gron. Art. 163 confer. Acta Middelburg, Art. 12 en 13. Rapporteur: Ds. H. Hoekstra.

J. BUITENLANDSCHE KERKEN.

a. Rapport van Deputaten voor de correspondentie met de buitenlandse Kerken (Acta Gron. Art. 161). Rapporteur: Ds. J. van der Linden. Sec.: Ds. B. v. Schelven.

b. De Provinciale Synode van Gelderland, van oordeel, dat de Gereformeerde Kerken in Nederland niet elk afzonderlijk in de geestelijke verzorging harer leden, die naar de Rijn-Provincie vertrekken, kunnen voorzien, met voldoening kennis genomen hebbende van den arbeid der Classes Zutphen en Arnhem, die zich de geestelijke belangen der leden hebben aangezien, stelt aan de Generale Synode voor, dezen arbeid te bevorderen.

c. Schrijven van broeders te Tres-Aroyos (Prov. Buenos-Ayres, Zuid-Amerika), vergezeld van eene missive van Ds. W. Bouwman te Hallum.

K. Kerk en Overheid.

a. Rapport van Deputaten voor de Correspondentie met de Hooze Overheid (Acta Groningen, Art. 161).

b. Rapport van Deputaten voor de requesten inzake de doodstraf en de roepende zonden (Acta Gron. Art. 155). Rapporteur: Dr. A. G. Honig.

c. Zeeland. De Provinc. Synode van Zeeland oordeelt dat vanwege de Gereform. Kerken een stem behoort uit te gaan tot de Hooze Regeering, om weder aan te dringen op de wederinvoering der doodstraf in het burgerlijk strafrecht.

d. Overijssel. De Provinc. Synode van Overijssel spreekt haar leedwezen uit, dat de Deputaten der Generale Synode inzake de roepende zonden (zie Art. 155 der Acta '99) geen uitvoering aan hun opdracht gaven.

e. Verzoek van 't Hoofdbestuur der Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding, dat de Synode bij de regeering »petitioneere in zake drankwethervorming en afschaffing van den verkoop van sterken drank in de cantines».

L. KERKBLAD.

a. Rapport over »Het Kerkblad» (Acta Gron. Art. 52, punt 8 en Bijlage A, 2 op pag. 115).

b. Noord-Holland. De Provinciale Synode van Noord-Holland is van oordeel, dat het onregelmatig verschijnen van »het Kerkblad» in strijd is met het besluit van de Generale Synode.

c. Friesland. De Provinc. Synode van Friesland stelt voor aan de Generale Synode, dat de uitgave van »Het Kerkblad» gestaakt worde.

M. GRENSEREGELING.

a. Bezwaarschrift van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Hendrik-Ido-Ambacht over de grensregeling tusschen deze Kerk en Zwijndrecht, in 1899 te Groningen vastgesteld.

b. Bezwaarschrift van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Beverwijk over de grensregeling met Velsen.

N. WIJZE VAN WERKEN.

Zeeland. De Provinciale Synode van Zeeland raadt der Generale Synode aan, de ingekomen voorstellen enz. niet commissariaal te behandelen, tenzij ze eerst door de leden der Synode zijn besproken.

O. SAAMROEPING. KOSTEN.

Rapport der saamroepende Kerk van Arnhem (Acta Gron. Art. 163).

Zuid-Holland. De Provinciale Synode van Zuid-Holland spreekt den wensch uit, dat bij de meubilering enz. voor de Generale Synode de noodige zuinigheid en soberheid betracht worde, en de vergaderkosten tot een minimum mogen worden beperkt.

Groningen. De Provinciale Synode van Groningen vraagt wijziging van den omslag over de provinciën, voor de kosten der Generale Synode, en stelt voor den rooster aldus vast te stellen: Groningen twaalf, Friesland twaalf, Drente vier, Overijssel zeven, Gelderland zeven, Utrecht acht, N.-Holland veertien, Z.-Holland acht-en-twintig, Zeeland vijf, N.-Brabant en Limburg drie procent.

P. ARCHIEF. GEWEZEN MODERAMEN VAN GRONINGEN.

Rapport van de Kerk van Amsterdam aangaande het archief.

Rapport van 't gewezen moderamen der Synode van 1899 (Acta Gron. Art. 165).

Aldus opgemaakt, namens de Kerkeraden der Geref. Kerk van Arnhem (A en B).

H. HOEKSTRA.
M. A. HAFMANS.

KERK EN OPLEIDING.

Bij de vereeniging van Theol. School en Theol. Faculteit, gelijk het Advies der XXV die voorstelt, worden aan de Kerken ontzeggelijk groote rechten toegekend.

Naar de historisch geworden toestanden beoordeeld, zijn die rechten echter niet grooter, dan waarop de Kerken met billijkheid en vrijmoedigheid aanspraak mogen maken. Want de Kerken hebben eene eigen opleidingschool en zijn ook wel bij machte, om haar in stand te houden en tot bloei te brengen. Zij komen dus niet uit verlegenheid tot de Vereeniging voor Hooger Onderwijs of Gereformeerden grondslag, om van haar eene gunst te begeeren en de aanstaande dienaren des Woords van hare School te mogen ontvangen. Indien dit het geval was, zou het onbescheiden kunnen heeten, dat de Kerken, met een verzoek tot de Vereeniging komende, tegelijk zulke sterke aanspraken deden gelden. Van een mensch, die in nood zit en onze hulp inroept, verwachten wij geen hoogen toon en geen stoute eischen.

Maar zoo staan de zaken niet. De Kerken hebben eene School tot opleiding van dienaren des Woords. Voor een kleiner of grooter deel zijn zij ook volstrekt niet geneigd, om die School prijs te geven. Zij hebben zich zelfs allen zedelijk verbonden, om die School te handhaven en te bevestigen. In het Advies der XXV is het de bedoeling geweest — daar gelaten, of en in hoeverre die bedoeling verwezenlijkt is — om de Theol. School niet op te ruimen maar met de Theol. Faculteit te vereenigen en in dezen nieuwen vorm te laten voortbestaan. Om al deze redenen mogen de Kerken zich met alle vrijmoedigheid in zake de opleiding harer toekomstige dienaren zulk een zeggenschap bedingen, als haar thans in het Advies wordt toegekend. Zij gaan daarmede in geen enkel opzicht naar boekje te buiten. Zij handhaven slechts, wat zij in den weg van Gods Voorzienigheid op volkomen wettige wijze verkregen hebben. Zelfs laten zij een belangrijk deel van de rechten, die ze tot dusverre bezaten, ter wille van de eenheid en den vrede vallen. Van aanmatiging zijn de Kerken dus volstrekt niet te beschuldigen. Als het Advies der XXV werkelijk beoogt, niet opruiming van de Theol. School, maar vereeniging van deze eigene inrichting der Kerken met de Theol. Faculteit, dan kan dit nergens in uitkomen dan in het beslissende zeggenschap, dat aan de Kerken bij benoeming, schorsing en ontslag der Hoogleraren toegekend wordt.

Doch er gaan stemmen op, die zeggen: nu ja, naar het bestaande recht eischen de Kerken misschien niet te veel; doch zij doen dit ongetwijfeld wel, wanneer niet het bestaande, maar het wezenlijke, ideële recht, het recht gelijk het behoort te zijn, tot maatschap genomen wordt. Het is de moeite waard, om deze gewichtige kwestie eens even onder de oogen te zien. Want — gestolen goed gedijt niet. Op onwettig verkregen rechten rust geen zegen. Als de Kerken in het Advies over de Theol. Faculteit zich een zeggenschap aanmatigen, dat haar rechtens, dat wil zeggen, naar Gods Woord en de Gereformeerde belijdenis, niet toekomt, dan mogen zij het ook niet eischen en moeten zij het zelfs, wanneer het haar aangeboden wordt, niet willen aannemen. De Kerken

behooren daar te fier voor te zijn: en te hoog voor te staan. Het betaamt haar niet, om in zake de opleiding een gezag te aanvaarden, waarop zij geen aanspraak hebben en dat haar alleen, om hare bekrompenheid en beperktheid van blik, bij wijze van gunst door eene particuliere vereeniging toegestaan wordt.

Te minder mogen zij dit, omdat het grootste voordeel, dat door sommigen bij het opvolgen van het Advies in uitzicht is gesteld, n.l. eenheid en vrede en rust in de Kerken, er dan toch niet door verkregen zou worden. Want bij gratie heeft men nu tien jaren lang de Theol. School laten bestaan, en ieder weet, hoe weinig deze gratie tot pacificatie heeft geleid. Indien men in dezelfde richting voortgaat en de Theol. School wederom, zij het ook in anderen vorm, bij gratie bestendigt, dan bestaat er weinig hoop, dat in het Advies voorgestelde vereeniging van School en Faculteit een duurzamen vrede zal schenken. De quaestie wordt verplaatst, maar zij wordt niet opgelost. Zij blijft in een anderen en voor de Kerken minder gunstigen vorm voortbestaan.

Daarom is het noodig, om het vraagstuk van het recht der Kerken inzake de opleiding althans met een enkel woord ter sprake te brengen.

Maar vooraf dient men daarbij helder in te zien, dat Kerk en op leidingsschool, hoe nauw ze ook verbonden mogen zijn, toch altijd twee zijn en twee blijven. Zij hebben elk een eigen oorsprong, een eigen leven, een eigen wet, een eigen doel. Er is niemand, die daar iets aan veranderen kan. Professoren zijn niet als zoodanig bedienaren des Woords, een college is geen catechisatie, eene school, ook eene school voor theologie, is geen Kerk. De Theol. School te Kampen, ofschoon uitsluitend door de Kerk opgericht en in stand gehouden, is zelve geen Kerk maar school, evengoed als de Vrije Universiteit, die door eene Vereeniging is gesticht. Al was het verband tusschen Kerk en School nog veel nauwer, dan het thans te Kampen is gelegd, dan zouden beide desniettemin in aard en natuur onderscheiden blijven. Over het wezen eener school wordt dus niet beslist door de wijze, waarop ze in stand gehouden wordt, maar door haar eigen karakter en leven. Een school heeft als zoodanig een eigen beginsel, een eigen methode, een eigen taak. Wie haar deze ontnemt, vernietigt de school zelve.

Voorts kan de benaming Kerkelijke school in een engeren en in een ruimeren zin worden gebruikt. Over het begrip Kerkelijk heerscht nog velerlei misverstand. In 1896 werd op de Synode te Middelburg het stelsel, waarbij de zending gedreven werd door deputaten in naam der Kerken, onder andere ook daarmede bestreden en verworpen, dat zulk een zending geen Kerkelijke zending was; om Kerkelijk te zijn, moest ze niet van deputaten maar van de plaatselijke Kerken uitgaan. Maar als Prof. Rutgers in 1897 de liturgie uitgeeft, die door eene, nog niet eens met volkomen zekerheid bekende, commissie vanwege de Dordsche Synode, tot het verschaffen van een eenparigen tekst is nagezien, dan heet die tekst „door de Kerken“ vastgesteld. Als alles, wat door deputaten op last der Kerken wordt verricht, Kerkelijk mag heeten, dan is natuurlijk ook de Theol. School eene Kerkelijke School. Maar zij wordt daardoor zelve niet iets Kerkelijks, geen deel en geen stuk van de Kerk; zij is en blijft school, en staat als zoodanig zelfs buiten de Kerk, evengoed als de Vrije Universiteit, al is het verband ook veel nauwer, dat haar met de Kerken verbindt. Door de Kerken opgericht en in stand gehouden, neemt zij toch een eigen terrein in.

Eindelijk hangt het echt wetenschappelijk karakter van zulk eene School in de eerste plaats af van de mannen, die er aan arbeiden. Wie ook de School onderhoude en de professoren benoeme, de overheid of eene Kerk of eene vereeniging, het is niet die overheid of die Kerk of die vereeniging, welke studeert of doceert, maar het zijn de professoren en de studenten. Op dezen komt het aan. Natuurlijk is het geen gansch onverschillige zaak, wie over de School gesteld is, maar het wetenschappelijk, deugdelijk karakter der School wordt door haar zelve, door haar eigen leeraren en leerlingen bepaald. In den loop der eeuwen is de zorg over de scholen door zeer verschillende corporaties behartigd: en onder allerlei stelsels en onder zeer uiteenlopende regelingen hebben scholen gebloeid en zijn zij te gronde gegaan. Daarom is het zoo bekrompen te meenen, dat één stelsel en één regeling de alleen-ware is. Op

verschillende wijze kan het zeer goed geschieden. Dwaas is te denken, dat alles in orde zal zijn en alles uitnemend van stapel zal loopen, als of de overheid, of de Kerk of eene vereeniging alles over de School te zeggen heeft. Neen, waar het op aankomt, dat zijn de mannen, die in en aan de School arbeiden. En die mannen kan God alleen schenken. Zoo de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden de bouwlieden daaraan. Al onze statuten, instructiën en reglementen geven niets, als God ons de mannen niet schenkt. En daarin bestaat de echte souveriniteit der wetenschap, dat wil zeggen, hare volstrekte en rechtstreekse afhankelijkheid van den Vader der lichten, van wien alle goede gaven moeten nederdalen.

De eenige vraag, waarvoor wij staan, is dus deze: als God zulke mannen geeft, die met uitnemende gaven voor opleiding en wetenschap zijn toegerust, welke corporatie is dan het best in staat, om die mannen uit te vinden, op te sporen en aan de School te verbinden? Wie kan het best erover oordeelen, welke de rechte mannen zijn op de rechte plaats? Op deze vrij eenvoudige vraag komt ten slotte heel het geschil neer, dat in onze Kerken over de opleiding bestaat. Er is dus niet de minste reden, om elkander, wanneer men op die vraag een uiteenlopend antwoord geeft, van mindere zuiverheid in de belijdenis te verdenken of van Roomsche, seminaristische of doopersche neigingen te beschuldigen. Dergelijke aanklachten wekken slechts persoonlijke gevoeligheden op en leiden de aandacht van de hoofdzaak af.

Maar wanneer de principieele vraag aldus juist gesteld wordt, dan is inderdaad niet in te zien, waarom de Kerk in onze tijd, nu er geen Gereformeerde overheid meer is, niet minstens evenveel recht zou hebben, als eene particuliere vereeniging, om eene Theol. School of eene Theol. Faculteit op te richten en in stand te houden. Op welke deugdelijke gronden zou dit toch door een Gereformeerd mensch ontkend en bestreden kunnen worden?

Want ten eerste en gansch in het algemeen is eene Kerk menigmaal geroepen iets te doen, wat niet rechtstreeks uit de ambten voortvloeit en wat toch wel ter dege nuttig en noodzakelijk is. Elke Kerkeraad stelt een kosten aan, die de vergaderplaats der geloovigen in orde houdt en allerlei kleine diensten verricht. Als eene gemeente behoefte heeft aan een kerkgebouw, wordt een architect in dienst genomen. Als de bezittingen van eene plaatselijke Kerk zich uitbreiden, worden door en naast den Kerkeraad Kerkvoogden aangesteld. Als er groote kapitalen te beheeren zijn voor Kerk of diaconie, wordt er eene financiële commissie benoemd. De personen, die daartoe aangesteld worden, ontvangen dan wel geen Kerkelijk ambt, maar zij staan toch in dienst der Kerk, en worden door of vanwege de Kerk aangesteld en ontslagen.

Welke redelijke gronden zouden er nu tegen aan te voeren zijn, als eene groep van Kerken, zooals bijv. de Gereformeerde hier te lande, aldus redeneerde: wij hebben dienaren des Woords van noode, en wij wenschen, in overeenstemming met onze belijdenis en met het oog op den eisch des tijds, dat dezen zoo wetenschappelijk mogelijk worden onderwezen, opdat zij de waarheid Gods niet alleen aan de gemeente verkondigen maar ook op theologisch terrein ontwikkelen en verdedigen kunnen. En daartoe richten wij nu eene Theol. School op, of liever eene Hoogeschool voor Theologie en opleiding beide, eene Theol. Faculteit, die later zoo mogelijk met andere faculteiten, welke van dezelfde beginselen uitgaan, in verbinding kan treden. Wat zou tegen zulk eene redeneering en tegen zoodanig besluit van Gereformeerd standpunt zijn in te brengen? Welke waarheid uit Gods Woord, welk artikel uit onze belijdenis zou daardoor geschonden worden? Wie zou durven optreden en zeggen: dat moogt gij, Kerken, niet doen; dat strijdt met de ordinantiën Gods; dat randt de souveriniteit der wetenschap aan. Omgekeerd zouden onze inziens zulke Kerken dank verdienen voor het helder inzicht in de behoeften der tijden en voor de kloekke wijze, waarop zij in die behoeften wilden voorzien.

Deze redeneering klemmt in onze dagen te meer, omdat men op ander terrein met de grenzen van de bevoegdheid der Kerken dikwerf weinig rekening houdt. Als onze predikanten met een groot deel van hun tijd en hun kracht aan de pers, aan de politiek, aan de sociale quaestie zich

wijden, dan staat er niemand op, die hun toeroept, dat dit alles niet op hun weg ligt en niet tot hun roeping behoort. Maar zoodra iemand het onverkorte zeggenschap der Kerken bij de opleiding van hare dienaren des Woords gaat verdedigen, wordt hij aanstands aan de beperkte bevoegdheid der Kerken herinnerd. Wij beoordeelen thans deze feiten niet, maar niemand kan ontkennen, dat er alzo aanleiding gegeven wordt, om aan een meten met twee maten te denken.

Dit dringt zich daarom nog te sterker op, wijler niemand aan denkt, om aan de Kerken de zorg op te dragen voor de beoefening der wetenschap in het algemeen of voor de opleiding tot allerlei ambten in staat of maatschappij. De vraag betreft alleen de zorg voor de beoefening der theologische wetenschap en voor de opleiding tot den dienst des Woords. Bij beide hebben de Kerken rechtstreeks belang. Zij betreden hierbij een terrein, dat haar niet vreemd is. Wie de kinderen heeft, is er in betrekking tot de lagere school gezegd, heeft de toekomst. Maar zoo ook geldt het hier: wie de jeugdige Nazireers heeft, heeft middelelijkerwijze de Kerken in zijne hand.

En nu rust allereerst op de Kerk zelve de taak, om te zorgen voor eene goede en deugdelijke opleiding harer aanstaande dienaren. Want God gebiedt haar in Zijn Woord, dat die dienaren bekwaam moeten zijn om te leeren. Indien de Heere haar hiertoe roept en dit doel haar voor oogen stelt, dan mag de Kerk ook de middelen aanwenden en de wegen inslaan, die tot dat doel leiden. Zij betreft dan daarmede niet zelve het veld der wetenschap; zij waagt zich daarmede niet op een terrein, dat het hare niet is; zij studeert en doceert dan zelve niet. Maar zij draagt er alleen zorg voor, dat mannen, die van God de gaven van studie en onderwijs hebben ontvangen, in de gelegenheid worden gesteld, om die gaven ten nutte van de aanstaande dienaren des Woords aan te leggen. Zij schept de gelegenheid en houdt deze in stand; niets anders en niets meer.

Zij heeft daartoe de volledige bevoegdheid en ook zeker wel de noodige bekwaamheid. Zij kan zulk eene gelegenheid in elk geval evengoed scheppen als eene gemeentelijke of landsverheid, als eene corporatie of vereeniging. Want de overheid, bijv. de minister in den Haag, kan ook volstrekt niet altijd beoordeelen, wie tot hoogleraar in eene bestaande vacature benoemd moet worden. En eene vereeniging of corporatie kan dat evenmin. Om die taak te vervullen en zoo goed mogelijk te vervullen, roepen zij de hulp van deskundigen in, dat wil zeggen van professoren en curatoren, laten zich door dezen voorlichten en gaan zoo tot benoeming over.

Welnu, als overheid of vereeniging dit doen en zich van den raad van deskundigen bedienen, waarom zouden de Kerken niet precies op dezelfde wijze kunnen handelen? Ook zij kunnen de professoren aan de Theol. School of de Theol. Faculteit om advies vragen, of, indien dit gewenscht blijkt, hun het recht van voordracht schenken. Ook zij kunnen Curatoren aanwijzen, die speciaal met de zorg voor het onderwijs en de wetenschap zijn belast. De bestaande regelingen bijv. ten aanzien van de benoeming van Curatoren zijn zeker wel voor verbetering vatbaar; en niemand zou zich daar waarschijnlijk thans nog tegen verzetten. Maar het is niet in te zien, dat, als overheid of vereeniging eene school oprichten, deze per se een wetenschappelijk karakter draagt, maar dat, wanneer de Kerken datzelfde doen, zulk eene school niet anders is en kan zijn dan eene praktische, onwetenschappelijke, seminaristische opleiding.

Volkomen juist zeide daarom de Voorzitter, Prof. Woltjer, op den laatsten Universiteitsdag: Men roept het zoo luide uit, dat de Kerken geen recht hebben, de wetenschap te beoefenen; dat deze haar eigen terrein heeft; en dat is zoo; maar vergeten mag het niet, dat ook onze Vereeniging dat recht mist. Ook de Staat heeft het niet. De beoefening der wetenschap is niet de taak van de Kerken of van eene Vereeniging, maar van de mannen, die wetenschappelijk onderwijs geven aan de School.

Zoo is het. Zoo is het reeds tal van jaren door Schrijver dezes beweerd en betoogd. En zoo moet het meer en meer onder ons worden ingezien. Dan zal de vraag over de opleiding vereenvoudigd en alle bitterheid uit het verschil van inzicht weggenomen worden. Kerk en Ver-

eeniging hebben geen van beide tot taak, om de wetenschap te beoefenen. Maar beide kunnen wel eene school oprichten, waar, indien God de mannen geeft, de wetenschap beoefend wordt. En wat de beoefening der theologische wetenschap en de opleiding tot den dienst des Woords betreft, daar kan de Kerk minstens evengoed voor zorgen, als eene particuliere vereeniging.

De Geref. Kerken mogen daarom niet beschuldigd worden, dat zij in het Advies een zeggenschap over de Theol. Faculteit begeeren, dat haar niet toekomt. Noch naar het bestaande, noch naar het ideale recht eischen zij te veel.

BAVINCK.

Correspondentie.

Ten einde de Agenda der Synode in zijn geheel op te kunnen nemen, moet al het niet geplaatste wachten.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

PIETER DE JONG Pzn.

EN

JOHANNETTA MARGARETHA

VAN DEN BOOM

ROTTERDAM, 10 Juli 1902.

De Heer en Mevrouw DE JONG—VAN DEN BOOM betuigen hierdoor, ook namens wederzijdsche familie, hunnen hartelijken dank voor de belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.

Getrouwd:

JOHANNES M. PLEITER

EN

REBEKKA GROENENDIJK,

die, mede namens wederzijdsche Ouders, hunnen hartelijken dank betuigen voor de vele blijken van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.

AMSTERDAM,

17 April 1902.

Door 's Heeren goedheid werd ons heden een welgeschapen **Zoon** geboren.

DS. P. A. VEENHUIZEN

EN ECHTGENOOTF.

ALMELOO,

8 Juli 1902.

Door 's Heeren goedheid werden wij verblijd door de voorspoedige geboorte van een welgeschapen **Zoon**.

J. MEIJER JR., v. d. M.

C. K. MEIJER—WEEVER.

ZALT-BOMMEL,

13 Juli 1902.

Met dank aan den Heere geven wij kennis van de voorspoedige geboorte van een **Zoon**.

J. L. SCHOUTEN.

M. SCHOUTEN—JANS.

HAZERSWOUDE,

14 Juli 1902.

Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding.

TWEDE JAARVERGADERING

D. V. TE HOUDEN

Woensdag den 23en Juli in Irene, Keistraat te Utrecht.

Huishoudelijke Vergadering v. m. 11 uur.

OPENBARE VERGADERING

des namiddags te 2 uur precies.

Eerste spreker: Weleerw. Heer

DS. M. J. v. d. HOOGT,

geestelijk verzorger van „Veldwijk.“

Onderwerp: De drankbestrijding uit een Christelijk-philantropisch oogpunt.

Tweede spreker: De Heer

J. MINDERAA,

Leeraar a/h. Geref. Gymn. te Amsterdam.

Onderwerp: Onze houding tegenover het alcoholisme, zooals deze voortvloeit uit het beginsel van de solidariteit der schuld.

Na elke lezing is gelegenheid tot debat.

Allen, die belangstellen in de bestrijding van het alcoholisme, worden tot deze openbare samenkomst dringend uitgenoodigd.

Namens het Hoofdbestuur,

W. H. GISPEN JR., v. d. M. te Baarn, Voorzitter.

J. MINDERAA, 1e Helmersstraat 217, Amsterdam,

Secretaris.

1 JULI verscheen No. 1 van den tweeden jaargang van

REFAJAH.

Chr. Maandblad voor de verpleging van Krankzinnigen, Idiotten en Zenuwlijders.

Hoofredacteur: J. H. A. VAN DALE, Geneesheer-Direct. van Veldwijk.

Mederedactoren: M. J. VAN DER HOOGT, Geestelijk Verzorger van Veldwijk. F. KORTLANG JEZ., Directeur van 's-Heerenloo.

Vaste Medewerkers: J. S. BOOTSMA, Geestelijk Verzorger van Bloemendaal; Dr. L. BOUMAN, Geneesheer van Bloemendaal; H. DRENTH, Geestelijk Verzorger van Dennennoord; A. DUPONT, Geneesheer van 's-Heerenloo; W. K. H. MAGENDANS, Directeur der Idiottenstichting te Wagenborgen; B. PEG-MAN, Onderwijzer van 's-Heerenloo; H. SAP, Geneesheer van Veldwijk; Dr. D. SCHERMERS, Geneesheer-Directeur van Bloemendaal; D. J. H. SCHUURMANS STEKHOVEN, Oud-Geneesheer-Directeur van Dennennoord, Inspecteur van het Staatstoezicht op Krankzinnigen en Krankzinnigengestichten; Dr. J. WESSELS, Geneesheer van Dennennoord; Dr. P. WIERINGA, Geneesheer-Directeur van Dennennoord.

Administrateur: H. HOOFT Jzn., Ermelo.

Prijs per jaargang f 1.50; afzonderlijke nummers 15 cts.

Proefnummers op aanvraag aan den administrateur gratis en franco.

Voor de overtalrijke bewijzen van hartelijke belangstelling en deelneming, ondervonden gedurende de ziekte en bij het overlijden van onzen geliefden eenigen Zoon en Broeder JOHANNES WILLEM HESSELS, betuigen wij onzen diepgevoelden dank.

J. HESSELS, v. d. M.

P. HESSELS—RIJPMAN.

G. DONNER—HESSELS.

A. M. DONNER, v. d. M.

ZWOLLE,

16 Juli 1902.

Heden behaagde het den Heere, tot onze diepe droefheid, in den ouderdom van ruim 73 jaar, onzen geliefden Echtgenoot en Vader, den heer

Jacobus Cornelis Zeldenrijk,

te doen ingaan in de ruste, die er overblijft voor Gods volk en waarnaar hijzelf de laatste acht weken zijns levens en lijdens vurig verlangde.

De wetenschap, dat onze geliefde doode nu met al de verlostens Gods lof mag ontvouwen, is ons tot troost in ons smartelijk verlies.

WED. J. C. ZELDENRIJK—

KROMBEEK.

J. M. H. ZELDENRIJK.

GOUDA,

10 Juli 1902.

Heden ontsiep in vast vertrouwen des geloofs op zijn Heer en Heiland, na een kort maar smartelijk lijden, onze innig geliefde Echtgenoot en Broeder

Cornelis Hoek,

in den ouderdom van ruim 47 jaren.

DE WED. M. HOEK—

WASSENAAR

en oerige Familie.

NOORDWIJK AAN ZEE,

14 Juli '02.

De Makelaars **TEIXEIRA DE MATTOS & VAN DER VIJGH**, Sarphatipark 135, te AMSTERDAM, sluiten verzekeringen op

WASCHGOEDEREN,

inclusief transport en brandrisico bij de bleekers in geheel Nederland, tegen een premie van f 0.50 per f 100.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen:

ONZE KRANKEN.

Drie verhandelingen aangaande de Historie, de Verlichting en de Practijk der Ziekverpleging,

DOOR

DS. G. J. BARGER, Dr. H.

FRANSSEN en DS. J. TEVES.

Prijs f 0.40.

Bij elken Boekh. voorhanden.